Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 524940

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82767/65

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Alkmaar	Alkmaar	Noord-Holland

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Alkmaar	E			6581
Alkmaar	E			6826
Alkmaar	E			6827

*Omschrijving***

Inleiding

BEJAARDENHUIS "Huize Westerlicht" uit 1931-1932 met bijbehorende TUINAANLEG, gebouwd naar ontwerp van de Alkmaarse architect D. Saal Czn. (Zwaag 1884 - Alkmaar 1945) in Late Amsterdamse School-trant. Opdrachtgever was het bestuur van "Westerlicht, Vereeniging van Diaconieën in de Ned. Hervormde Kerk Alkmaar" (opgericht bij K.B. van 19-3-1930). In 1934 is het bejaardenhuis linksachter uitgebreid met een vleugel in dezelfde stijl. "Huize Westerlicht" is zeer markant gesitueerd aan de noordoostzijde van de Pr. Julianalaan tegenover de hertenkamp in de Alkmaarderhout en wordt door een ruim voorterrein met vijverpartij gescheiden van de openbare weg.

N.B. De na-oorlogse uitbreiding valt buiten de bescherming.

Omschrijving

Op nagenoeg U-vormig grondplan opgetrokken bejaardenhuis bestaande uit een evenwijdig aan de Prinses Julianalaan gesitueerde hoofdvleugel met haaks hierop linksachter een T-vormige vleugel en rechtsachter een korte vleugel. Het gebouw telt boven een souterrain twee bouwlagen onder hoge schilddaken met ruim overstek en een dekking van gesmoorde verbeterde Hollandse pannen. De buitenmuren zijn gemetseld in machinale baksteen waalformaat in kettingverband (de afgeronde hoeken in koppenverband) met enigszins verdiepte voeg. Onder de vensters van de begane grond is paarsrode baksteen toegepast, daarboven oranjerode baksteen.

De overstekende balkons van de voor- en zijgevels zijn aan de onderzijde bekleed met oranjerode baksteen op z'n plat. Alle dakkapellen hebben een plat dak met overstek.

De symmetrische voorgevel (ZW) is samengesteld uit een middenrisaliet van drie bouwlagen die door flankerende bouwdelen verbonden wordt met hoekrisalieten waarvan de schilddaken insnijden in het hogere hoofddak. De laatste wordt in het midden onderbroken door het tentdak boven de middenrisaliet waarop een hoge, uit blokvormige volumes opgebouwde bekroning die bekleed is met koper en voorzien van een kubusvormige basis met in alle vier zijden een wijzerplaat en een windwijzer in de vorm van een (symbolische) ondergaande zon. Ter hoogte van de begane grond en de eerste verdieping is de middenpartij over de volle breedte naar voren toe uitgebouwd. Boven deze van kwartronde hoeken voorziene uitbouw heeft de tweede verdieping een balkon toegankelijk via drie dubbele balkondeuren. Aan de voorzijde van de gemetselde borstwering rond dit plat zijn twee siersmeedijzeren vlaggenstokhouders bevestigd waartussen in zwartgeschilderde ijzeren letters met vergulde rand de naam "WESTERLICHT". De top van beide vlaggenstokken wordt verfraaid door drie ronde schijven. In de kwartrond gemetselde hoeken van de uitbouw is op beide bouwlagen een driedelig venster aangebracht waarin een kwartrond middenraam tussen smalle zijramen met bovenlicht (uitzetraam). De terugliggende hoofdingang wordt geflankeerd door kwartrond gemetselde dagkanten. De vloer voor de ingang bestaat uit grijsporfieren en zwarte tegeltjes omgeven door een gemetselde buitenrand. Het brede balkon boven de ingang heeft een gemetselde borstwering en is toegankelijk via een terugliggende dubbele deur geflankeerd door schuine zijden. De dichte borstweringen van de twee balkons van de middenpartij zijn voorzien van een ronde ijzeren handlijst. De brede dakkapel boven de middenpartij telt vijf liggende vensters waarvan de middelste en de twee buitenste zijn uitgevoerd als draairaam.

De terugliggende geveldelen tussen de midden- en hoekpartijen zijn op beide bouwlagen voorzien van vijf brede driedelige vensters bestaande uit een groot liggend middenraam geflankeerd door smalle zijramen met als bovenlicht een uitzetraam. In het dakvlak boven beide bouwdelen bevindt zich een doorgaande dakkapel die zich uitstrekt vanaf de tweede verdieping van de middenpartij tot boven de hoekpartijen. De dakkapellen zijn voorzien van stolpramen. In de hoek tussen de terugliggende bouwdelen en de hoekpartijen is boven de begane grond een L-vormig balkon aangebracht met afgeronde hoeken en een gemetselde borstwering. Beide balkons zijn zowel vanuit de terugliggende delen als de hoekpartijen toegankelijk via een dubbele balkondeur waartussen in de hoek twee gekoppelde tweeruits venster met middendorpel en glas-in-loodramen. Onder de balkons is in alle vier de bouwvolumes een stolpraam aangebracht. Hiernaast bevindt zich in de zijgevels van de hoekpartijen een tweede stolpraam waarboven op de eerste verdieping eveneens een stolpraam. Vóór de voorgevel is tussen beide hoekpartijen een verhoogd terras (waarop grijze trottoirtegels) aangelegd met tussen de opgangen links, rechts en in het midden twee gemetselde borstweringen die aan de uiteinden overgaan in een bloembak. De voorgevels van de hoekpartijen hebben op beide bouwlagen een brede vensterpartij samengesteld uit twee grote liggende ramen waartussen een met hout beklede afgeronde muurdam, en ter weerszijden een zijraam met als bovenlicht een uitzetraam. Tussen beide vensterpartijen is in dezelfde letters als bij de middenpartij links de tekst "HUIZE" aangebracht en op de rechter hoekpartij het bouwjaar "1932". Langs de voorgevels van de hoekpartijen loopt een gemetselde bloembak. Het voorschild van beide hoekpartijen draagt een dakkapel waarin twee stolpramen. Op de nok van de rechter hoekpartij staat achteraan een forse langwerpige schoorsteen van rode machinale baksteen in kettingverband. In de buitenste zijgevel van beide hoekpartijen zijn beneden twee stolpramen aangebracht en op de eerste verdieping een stolpraam en een dubbele balkondeur, waarvoor een klein halfrond balkon met gemetselde borstwering. Op het dakschild erboven staat een brede dakkapel voorzien van drie stolpramen. Voorbij de hoekpartijen zet de hoofdvleugel zich als het ware nog enkele meters voort. De hierdoor ontstane risalieten hebben in het voorschild een brede dakkapel en op de zijschilden een kleine dakkapel. De risaliet van de linkerzijgevel (NW) telt ter hoogte van het souterrain vier stolpramen en heeft op de begane grond en de eerste verdieping een samengestelde vensterpartij die zich tot in de zijgevels

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 29 march 2024

voortzet. In de risaliet van de rechterzijgevel (ZO) zijn op de verdieping twee driedelige vensters als voor aangebracht waartussen een smaller venster met bovenlicht; de vensters op de begane grond zijn gewijzigd. De rechterhelft van de rechterzijgevel heeft driedelige verdiepingsvensters en daaronder gewijzigde vensters. Boven dit geveldeel bevindt zich een doorgaande dakkapel waarin stolpramen. Het terugliggende middendeel van de linkerzijgevel (NW) telt boven het souterrain drie bouwlagen waarboven een plat dak. Hierboven zijn in het terugliggende dakschild drie brede dakkapellen aangebracht (elk met vier liggende ramen). Tussen de eerste en de tweede verdieping loopt een brede bakgoot. Onder deze goot wordt de gevel in het midden geleed door vijf aaneengeschakelde driezijdige erkers, met zowel op de begane grond als de eerste verdieping in het brede middendeel een groot liggend venster geflankeerd door een draairaam met bovenlicht (uitzetraam) in de schuine zijden. Ter weerszijden van de serie erkers is op de begane grond en de eerste verdieping een klein driezijdig balkon aangebracht met gemetselde borstwering (de balkondeuren zijn naderhand dichtgezet), waarnaast twee driedelige vensters als voor. In het souterrain en de tweede verdieping zijn voornamelijk stolpramen toegepast. Rond de dwarsbouw aan het einde van de T-vormige linker vleugel is boven de begane grond een betonnen balkon aangebracht. De dwarsbouw is voorzien van verschillende typen vensters en deuren, en van een schilddak waarin per dakvlak twee brede dakkapelen boven elkaar. Tegen de zuidoostzijde van de dwarsbouw bevindt zich een forse uitbouw van twee bouwlagen onder een plat dak. Dit bouwvolume heeft merendeels driedelige vensters als voor en in de zuidwest- en zuidoostgevel een driezijdige erker tot boven aan toe. De achtergevel van de linker vleugel en van de linker helft van de hoofdvleugel zijn boven het souterrain tot drie bouwlagen opgetrokken. Tussen de begane grond en de eerste verdieping is over de volle lengte een betonnen balkon aangebracht, tussen de eerste en de tweede verdieping een brede houten bakgoot. De derde verdieping (ter hoogte van de vliering in de kap) wijkt terug waardoor het platte dak van de tweede verdieping bij brand als vluchtweg kan fungeren. Evenals het souterrain is de derde verdieping voorzien van stolpramen. Op de begane grond zijn merendeels driedelige vensters aangebracht als voor. De eerste verdieping is voornamelijk voorzien van dubbele balkondeuren al dan niet geflankeerd door zijramen (deels met uitzetramen als bovenlicht). Tot aan de tweede verdieping wordt de achtergevel van de linker vleugel in het midden geleed door een serie van zeven driezijdige erkers. Hierboven zijn op de tweede verdieping driedelige vensters aangebracht als in de voorgevel maar minder hoog. Verder is de tweede verdieping voorzien van stolpramen. De achtergevel van de middenpartij heeft ter hoogte van het achterliggende trappenhuis een middenrisaliet waarin op de begane grond en de eerste verdieping drie nagenoeg vierkante (non-figuratieve) glas-in-loodramen. In de smalle geveldelen ter weerszijden van de door een schilddak met dakkapel bekroonde middenrisaliet zijn voornamelijk hoog geplaatste liggende vensters aangebracht, waarnaast ter hoogte van de eerste verdieping een paneeldeur naar het genoemde balkon. Ter weerszijden van het tentdak van de middenpartij staat op het hoofddak een hoge schoorsteen van rode machinale baksteen. De achtergevel links van de middenpartij telt evenals de aangrenzende achtergevel van de rechter vleugel boven het souterrain twee bouwlagen waarboven in beide dakvlakken een doorgaande dakkapel voorzien van stolpramen. Hierboven bevindt zich in het noordoostelijke dakschild nog een brede dakkapel waarin twee stolpramen. De gevelindeling links van de middenpartij is tot en met de eerste verdieping vergelijkbaar met die in de rechter helft (ook een balkon boven de parterre). In de achtergevel van de rechter vleugel zijn merendeels vaste vensters aangebracht met tweedelige bovenlichten.

INTERIEUR. In het interieur is de hoofdstructuur, lange gangen met ter weerszijden kamers, nog herkenbaar. Ook het souterrain heeft een dergelijke indeling. Hier zijn in een deel van de gangen en de aangrenzende dienstruimten nog de oorspronkelijke granitovloeren aanwezig. Aan het einde van de gang in de linker vleugel bevindt zich een sobere rechthoekige kerkzaal. Deze ruimte wordt verlicht door gebrandschilderde ramen van bruin en geel glas, elk voorzien van een symbolische voorstelling (o.a. een vis, een anker, een roos, een schip, een bijbel, een moeder met kind). De vloer tussen het souterrain en de begane grond is uitgevoerd in gewapend beton; alle hoger gelegen vloeren zijn van hout.

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 29 march 2024

TUINAANLEG. De grote vijver in het midden van het voorterrein behoort tot de oorspronkelijke tuinaanleg en heeft vanaf de weg gezien de vorm van een halve cirkel met ter weerszijden, vlak boven de rechte basis, een kleine halfronde uitstulping.

Waardering

Bejaardenhuis "Huize Westerlicht" met bijbehorende tuinaanleg is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde als merendeels gaaf bewaard voorbeeld van bejaardenhuisvesting uit het Interbellum, opgetrokken in de stijl van de late Amsterdamse School. Het gebouw heeft hoge situationele waarde vanwege de markante ligging in de Alkmaarderhout.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Tuin
Cultuur, gezondheid en wetenschap	Sociale zorg, liefdadigheid	Bejaardentehuis